Leto III. Julij 1906. Štev. 7.

Življenje don Boska.

XIX.

Don Bosko spovednik. — Ginljiv prizor. — Tožba župnikov. — Ljubezen malega Karla.

„Dragi sinovi“, je don Bosko večkrat nagovoril svoje dečke, „če se iz mladih let ne naučite dobro spovedati, se postavite v nevarnost, da se ne boste nikdar naučili. Gorje vaši duši, kadar jo omadežuje smrten greh!“ In je znal tako živo opisati gnusobo greha, da je vsakdo, ki je imel nemirno vest, komaj čakal, da se je mogel spovedati.

Več sto dečkov je ob sobotah zvečer in ob nedeljah zjutraj klečalo krog don Boskove spovednice ter čakalo na spoved. Don Bosko je vsakogar z veseljem sprejel, bodisi da je še tako reven in neomikan. Večkrat so se mu približali dečki, ki niso nikakor marali odkriti vesti. Kakšnega potrpljenja je bilo treba pri takih dečkih. „Iskati sem moral posebnih pripomočkov“, tako pripoveduje don Bosko sam, „da sem pridobil njih srca. Videč, da ne odgovoré na nobeno vprašanje, sem jih vprašal:

„Ali si danes zajutrkoval?“ Deček je veselo pritrdil.

„Kaj si jedel!“ Koliko bratov imaš? Ali so vsi pridni?“

prijatelje, vendar so gledali oratorij kot nekako nasprotstvo njihovim župnijam. „Kdo ima dolžnost poučevati župljane? Čegava je dolžnost prepričati se s skušnjo, ali je deček v resnici sposoben za prvo sv. obhajilo? Ali ni to pravica župnikov? Kako naj spoznamo, kdo je opravil velikonočno obhajilo?“ In marsikdo je pristavil, da bi se tega najlažje rešili, če bi nadškof poslal don Boska v kake samotne gorske okraje.

Don Bosko je odgovarjal, da večina dečkov ni niti iz mesta, da je večina takih, za katere se starši prav nič ne zmenijo, toda dobri duhovniki ga niso poslušali.

„Če ne verujete mojim besedam, se lahko prepričate; vrata so odprta“, je rekel don Bosko in odšel.

Res so takoj drugo nedeljo prišli trije župniki, da bi se prepričali o don Boskovih besedah. Hodili so med dečke, vpraševali enega za drugim, toda večina je bila tujcev. Vprašali so, kje stanujejo. Poznali so cesto, toda svoje župnije niso poznali. Marsikdo izmed njih je večkrat premenil stanovanje, nekateri niso imeli staršev ... Župniki so pripoznali, kako človekoljubno je don Boskovo delovanje in so na tihem odšli. Vsi so se umirili, le dr. Ponzani je ostal trdovraten v svoji zahtevi. Na vsak način je zahteval, da sam poskusi dečke, če so sposobni za prvo sv. obhajilo.

Don Bosko je dokazoval, da se bo s tem naložil pretežko breme, toda dobri župnik se ni omehčal.

Približal se je veliki teden. Don Bosko je ukazal svojim katehetom, naj izprašajo dečke in odločijo tiste, ki so sposobni za prvo sv. obhajilo. Le dečke iz župnije sv. Avguština je poslal ondotnemu župniku.

Ko je župnik opazil veliko množico, je nevoljen vprašal: „Kaj hočete?“

„Skušnjo za prvo sv. obhajilo.“

„Pridite jutri, zdaj nimam časa.“ In dečki so se vrnili k don Bosku rekoč, da jih župnik ni maral izprašati.

„Ali ste mu povedali, kdo vas pošilja?“ vpraša don Bosko.

„Tega ne.“

„Dobro, vrnite se in ga prosite v mojem imenu.“

Dečki so se vrnili. Mesto župnika so našli v zakristiji cerkovnika. Ta jih je premeril od nog do glave. Več izmed njih je bilo odraščenih. „Kako? Vi k prvemu sv. obhajilu? Čudno, taki starci. No, dolgo so vas pustili čakati.“

Ubogi dečki so se osramočeni vrnili k don Bosku in niso marali več slišati o skušnji. Don Bosko se je podal osebno k nadškofu in ga prašal za svet. Ta mu je obljubil pismeni odgovor.

Med tridnevnico, s katero je don Bosko pripravljal dečke na prvo sv. obhajilo (30. marca 1847), je nadškof odgovoril in podelil don Bosku popolno oblast pripravljati dečke za prvo sv. obhajilo. Od tega dne so župniki utihnili, don Boskova kapela je pa postala župnija onim dečkom, ki so obiskovali oratorij.

Don Boskovo delovanje v blagor mladine pa ni bilo omejeno le na nedelje; skrbel je, da so dečki tudi med tednom dobivali hrano dobrih nasvetov. Pogosto je zahajal v mesto, v delavnice in trgovine, kjer so bili

njegovi dečki. Kadar so ga dečki opazili na ulici, so takoj hiteli k njemu, da ga pozdravijo in mu poljubijo roko.

Nekega dne je stopal don Bosko po ulici „Doragrossa“. Iz bližnje prodajalne ga je opazil deček. Revež ga je hotel pozdraviti, toda pozabil je, da so steklena vrata zaprta. Z glavo je udaril ob steklo tako, da se je razbilo na kosce.

Don Bosko se ozre in opazi dečka, ki se mu osramočen približuje. Gospodar prihiti iz prodajalne in vpije. Ljudje se zbirajo.

„Kaj si storil?“ vpraša don Bosko.

„Videl sem vas in se nisem spomnil, da so vrata zaprta“, odgovori deček jokaje.

Gospodar je še bolj divje vpil in mu tekel nasproti.

„Zakaj vpijete?“ vpraša don Bosko. „Ali ne vidite, da je bila nesreča?“

— „Steklo je ubito in mene stane.“

„Vi ne boste ničesar trpeli. Prizanesite dečku; radi mene je ubil steklo in jaz je bom plačal.“

— „Če je tako, potem ne govorim dalje. In kdo ste vi?“

„Jaz sem don Bosko.“

Medtem je stopila iz prodajalne gospa, kateri je že iz obraza sijala dobrota. „Vi ste tedaj Bosko?“ reče gospa. „Ne zahtevaj ničesar“, nadaljuje obrnjena proti soprogu; „don Bosko nima denarja, da bi ga stran metal.“

— „In zato bom trpel jaz škodo?“ zavrne nevoljno trgovec. Soproga umolkne.

Drugo jutro se prikaže v don Boskovem stanovanju. „Upam, da naš Karl ne bo več silil skozi zaprta vrata. Tu vam prinesem denar, da plačate mojemu soprogu. Nikar ne povejte, kje ste dobili. Ne spodobi se, da bi trpela vaša ljubezen in dobro srce mladega Karla.“

Kadar se je don Bosko podal na deželo, so dečki poizvedeli uro vrnitve in ga čakali pri mestnih vratih. Komaj so se prikazali konji, so se vzdignili klici: „Živel don Bosko!“ Vsi so mu tekli naproti ter obkolili *omnibus*. Voznik se je hudoval, vpil, zmerjal, pretil z bičem, toda doseči ni mogel nlčesar. Ljudje so se radovedno ustavljali in gledali množico dečkov, medtem ko jih je don Bosko ljubeznivo pozdravljal in klical po imenu. Don Bosko je stopal med njimi. Dečki so ga glasno pozdravljali in s tem pokazali, koliko vpliva krščanska vera na nedolžna srca nežne mladine.

(Dalje.)

Nekaj črtic o salezijanskih misijonih.

Novice iz Kalifornije.

(Pismo sal. misijonarja vlč. g. d. Rui.)

I.

Oakland, 20. apr. 1906.

Prečastni gospod Rua!

Gotovo ste že izvedeli o grozni nesreči, ki je obiskala San Francisko. Začela je s potresom v sredo, dne 18. aprila o 5.15 zjutraj, in je nadaljevala z groznim požarom. Danes je tretji dan požara, morda zadnji, ker je že skoraj vse zgorelo.

San Franciska, mesta 350ih ttsoč prebivalcev, ni skoraj več; ogenj je je vže deloma uničil. Od včeraj do danes je podobno ognjenemu morju. Nobena moč ne more ustaviti ognja. Ker je devet delov poslopij lesenih, jih je požar hitro uničil.

Vse cerkve z malimi izjemami so bile razdrte. Danes ponoči ob eni uri je bila porušena tudi naša veličastna cerkev sv. Petra in Pavla in zavod. Cerkev sv. Rešnjega telesa je bila samo poškodovana.[1])

Nad 200 tisoč oseb je pribežalo v Oakland, drugi so bežali drugam. Vsak promet je ustavljen. Kakih 100 tisoč oseb, ki se je živilo od vsakdanjega zaslužka po tovarnah, se nahaja v grozni bedi, ker so vsi brez dela in upanja, da delo v kratkem zopet dobijo. Mesto je kup razvalin in pepela.

Za zdaj so vpeljali različna društva, da skrbe za potrebne. Že včeraj zvečer so morali tu v Oaklandu preskrbeti živež 200 tisoč osebam. V združenih državah, kakor smo izvedeli, so v dveh dneh nabrali nad dva milijona dolarjev. Toda škoda se ceni nad dve miljarde, in danes je San Francisko, doslej cvetoče mesto, postalo kraj bede in strahu.

Mi smo se pripravljali, da zbiramo milodare za ponesrečene žrtve ob Vezuvu. Že sem naznanil po časopisih in natisnil več tisoč prošenj, toda v jutru, ko sem mislil začeti z nabiranjem, mi grozen potresen sunek naznani nesrečo. Potem je sledil požar, in medtem ko pišem, je že del mesta v plamenu.

Kaj bo z nami v prihodnje? Kaj naj storimo? Za enkrat ne vemo ničesar povedati.

Medtem, ko mi hvalimo Boga, da nas je po svojem usmiljenju rešil pogina, vas iskreno pozdravljamo in proseč blagoslova, poljubljamo roko

vdani v Gospodu.

Duh. R. M. Piperni, sal.

---

[1]) Salezijanci so imeli v San Francisku dve župni cerkvi. Največja je bila skupno z zavodom razdrta, ona presv. R. T. je bila poškodovana in jo bo mogoče popraviti.

II.

Oakland, 28. apr. 1906.

Velečastiti gospod!

Ravno zdaj se vrnem iz razdrtega mesta San Franciska, katero sem obiskal in pogledal. Komaj sem iz kolodvora skozi veličasten stolp, ki je na pol razdrt, stopil na trg, nekoč tako živahen in poln veselih šetavcev in električnih voz, zagledal sem velikanske razvaline. Golo zidovie, ki štrli v zrak, bo treba podreti. Izpod razvalin se še vedno vali dim.

Naš namen je bil obiskati cerkev sv. Petra in Pavla, ki je bila zadnji čas bogato prenovljena. Pot je bila polna razvalin, tlak vroč, zrak napolnjen s pepelom in dimom, katerega je vzdigoval lahen vetrič. Na mnogih krajih so razdrte električne proge, na nekaterih celo zdrobljene.

Prišedši pred cerkev sv. Petra in Pavla, smo komaj spoznali, kje je stala. Našli smo jo docela porušeno. Zavod, cerkev, zidovje, kipe, podobe, orglje, zvonove, zvonike, vse je uničil plamen. Oni prostor, nekaj dni poprej tako živahen, poln ljudi in veselih otrok, je postal tiha puščava.

Prišedši na hrib, od koder se odpre pogled na mesto, kakšen prizor. Golo zidovje brez obokov in streh je kazalo, kje so stale najvišje palače, visoki stolpi, vojašnice in ječe. Hranilnice, šole, bogate shrambe, cerkve, gledišča, vse je opustošil neusmiljeni ogenj, ki se je širil nenavadno hitro.

Ko so izgnali ljudi iz mesta, so vojaki potegnili vrv in zabranili vhod. Prepovedano je bilo stopiti v mesto. Nekaj tatov, ki se je skrivaj utihotapilo v mesto, je bilo ustreljenih.

Občudovanja vredna je velika pomoč, ki iz vseh strani prihaja v mesto. V kratkem so nabrali 8 milijonov dolarjev in z vseh strani prihajajo vlaki, polni živeža in obleke. Mi v Oaklandu smo sprejeli 500 oseb, in te so preskrblene z vsem, dokler zopet ne najdejo dela.

Iz mesta sem se vračal po ulici, imenovani „California“. Nekoč je bila najlepša in najbolj živahna ulica, toda zdaj je docela porušena: le kaka železna stena mi kaže, kje so stala boljša poslopja.

Doslej je le malo ulic, kjer se more hoditi, toda oblast se trudi, da jih kmalu očisti. In že govore, da mislijo zidati novo, še lepše mesto. To upanje je jako živo.

Naši sobratje iz San Franciska so najprej pribežali k nam, potem so na prošnjo nadškofa šli nadzorovat ljudstvo, ki biva zunaj mesta na prostem. Le tuintam se vrnejo za nekaj trenutkov, da nekoliko počijejo.

Kot ud katoliškega društva moram dvakrat na dan zahajati k shodu. Tu se posvetujemo v korist 209 tisoč prebivalcem, ubeglim iz mesta. Gospod Galli nadzoruje razdelitev živil in obleke. Vlada nam je poslala 25 tisoč dolarjev, da jih razdelimo bolj potrebnim. Drugi sobratje pomagajo v kuhinji: vedno kuhajo in pomivajo, da morejo vsem ustreči.

Sredi tolikih nesréč, moramo zahvaliti Bogu, da so vsi salezijanci v Kaliforniji zdravi in sposobni za delo.

Brzojavko, katero so poslali sobratje iz New-Yorka, smo sprejeli en teden potem, toliko je bilo brzojavnih poročil, ki so prihajala in vedno odhajala.

Upajmo, da se bo kmalu vzdigovala nova, še lepša cerkev. Vi pa medtem molite in nas priporočite v molitev sobratom.

Ponižno udani

Duh. A. Bergeretti, sal. mis.

Zivljenje salez. misijonarja v nevarnosti.

Kakor povsod, tako se tudi po južni Ameriki črezdalje bolj razširja božje kraljestvo. To pa nikakor ne ugaja prostozidarjem, ljubiteljem teme, zato se trudijo, da bi to ubranili.

Največjega nasprotnika so našli v osebi salezijanskega misijonarja gospoda Milanesia. Skrivaj so sklenili, da ga umorijo. Za izvršitev zločina so določili zločinca N. N., znanega radi mnogih drugih zločinov.

Bilo je neko nedeljo. Gospod Milanesio stopi v zakristijo, da bi opravil presv. daritev. Tu ga pričakujeta dobra katoličana, ki se mu bojazljivo približata. Belo obličje je pričalo, da mu nameravata odkriti žalostno vest.

— Kaj imata, dobra prijatelja? Le govorita! vpraša gospod Milanesio.

— Oče, prideva, da vas opozoriva. Pazite, nocoj so se zbrali prostozidarji in so sklenili vas umoriti.

— Kdo je to rekel? vpraša duhovnik.

— Ne smemo povedati; obljubili smo, da zamolčimo njegovo ime.

— In zakaj me hočejo umorti?

Povedal nam ni, a lahko si mislite. Vi nasprotujete prostozidarjem, vi oznanjujete božjo besedo, razširjate knjige, ki govore resnico . . ., kar pa ne ugaja prostozidarjem. Zato se vas hočejo oprostiti. Pazite iu nikar ne hodite po noči iz hiše, niti, kadar vas kliče bolnik.

— Ne bojim se nevarnosti, a previdnost zahteva, da vas poslušam.

Previdnost ga je opominjala, naj pazi na svoje žlvljenje. Od tega dne je šel le redkoma iz hiše in to le tedaj, kadar ga je klicala dolžnost in vedno po dnevu.

Preteklo je pet mesecev. Gospod Milanesio ni opazil nikake nevarnosti. Kljub temu so ga prijatelji vedno opominjali, naj bode previden. Približale so se počitnice. Misijonar je dobil povelje, naj se poda v zavod sv. Karla v Almagro k duhovnim vajam. Kdo bi bil mislil, da se bo oni hudobnež poslužil te prilike. Poslušajmo, kako se je zgodilo.

„Po duhovnih vajah“, tako pripoveduje gospod Milanesio, „sem se moral vrniti zopet v Boco (mesto blizu Buenos-Ayresa, in sicer ponoči. Z menoj je šel gospod Beauvoir.

„Z nama v vlaku je sedel sumljiv človek. Pogledal je zdaj enega, zdaj drugega. Slednjič se je ustavil na meni in me nepremično zrl.

„Bil je visoke rasti, temnega pogleda, ostrega in sumljivega obličja. Notranja divjost mu je sijala na zunaj.

„Sprevodnik je s svojimi ostrimi besedami in skrivnostnimi znamenji kazal, da je porazumljen z onim zločincem. Ne vem, če so drugi popotniki to opazili, toda gotovo je, da je to opazil gospod Beauvoir.

„Komaj smo dospeli na kolodvor, kar ugasnejo v vlaku vse luči. V temi sem hotel stopiti iz vlaka, toda v tem trenutku sem občutil na čelu tolik udarec, da sem onemogel padel nazaj. Le s težavo sem se zopet zravnal in stopil iz vlaka.

„Gospod Beauvoir, videč, da se opotekam, kakor človek, ki se bojuje z življenjem in smrtjo, se mi približa in me vpraša, kaj se je zgodilo. — Ne vem, mu odgovorim. — Ali si ranjen? — Kako to veš? Videl sem zločinca, ko te je udaril na čelo. Isto je hotel storiti meni, toda ni se posrečilo.

„Jaz nisem videl nikogar, toda čutim, da mi primanjkuje moči. Aj, kakšen udarec. Moj Bog, pomagaj! Pri teh besedeh sem se zgrudil na zemljo. Gospod Beauvoir me je vzdignil in s pomočjo nekaterih prijateljev prenesel v zavod, oddaljen kakih 250 *m* od kolodvora. Ko sem se zavedel, sem zapazil, da mi iz čela lije kri.“

Sobrat Štefan Bourlot, videč Milanesia vsega v krvi, skoči izza mize in ves prestrašen vpraša, kaj je temu vzrok.

— Zločinec, odgovori Beauvoir, — ga je udaril in ranil, medtem ko je stopil iz vlaka.

— Ali je mogoče? Grem in ga poiščem in če ga najdem . . .

— Ne bo mogoče, odgovori Milanesio slabotno, — gotovo se je že skril, in potem . . . noč je tako temna.

— Nič zato, hočem ga najti.

— A jaz mu odpustim, zavrne Milanesio.

— Četudi; šel bom, in če ga najdem, bo vedel, s kom ima opraviti. To rekši izgine, ne meneč se za slabo vreme in temno noč.

Salezijanski zavod v Mehiki.

Gospod Boulot se je obrnil naravnost do redarstvenega vodstva ter naznanil zločin. Jeli vodstvo storilo potrebne korake, da odkrije zločinca, ni znano, toda če tega ni storila človeška pravica, je prihitela pravica božja.

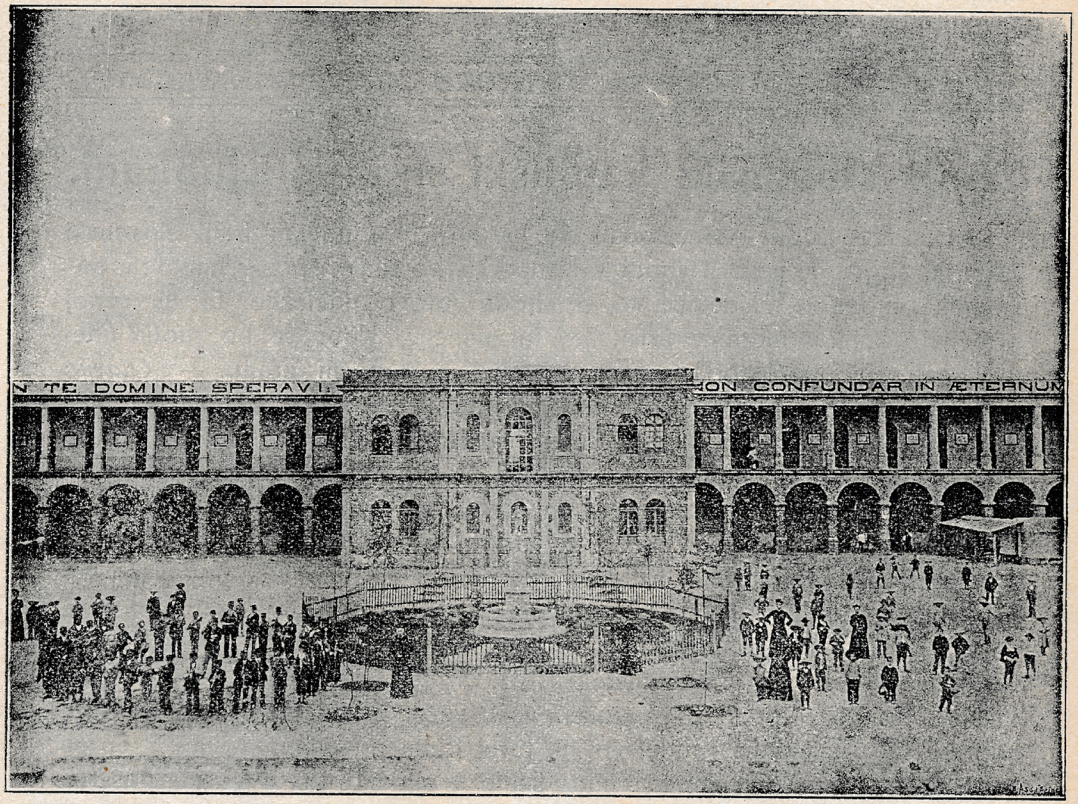
* * *

Gospod Milanesio je bil nedolžen. V svojem obnašanju ni nikdar dal najmanjše priložnosti, da bi se mogel kdo pritožiti. Dobri so ga ljubili in spoznali v njem veliko gorečnost za čast božjo in za blagor duš. Zlobnežem ni dopadla njegova gorečnost, zato so mu stregli po življenju. Toda kako različna je božja sodba.

Zločinec, keterega je prostozidarstvo odločilo, da vzame življenje nedolžnemu, poizkusi, toda se mu ne posreči. In tedaj? Začne misliti na člo

veško kazen in se bati svetne oblasti. Spoznal je, da ni dovršil zločina, da bo Milanesio ozdravel, da se bo začelo preiskovanje, da je postavil v nevarnost skrivno družbo, misli in se boji: ne kaže mu drugega, kot skončati življenje. Poizkusi, toda tudi to se mu ni posrečilo: ranil se je, toda ni se usmrtil.

Česar pa ni mogel sam storiti, to je storila nepoznana hudodelna roka. Nekega jutra, ko je zločinec sedel v gostilni pri čaši kave, se počasi počasi odpro vrata. V sobo stopi nepoznano bitje, se približa zločincu in ga ustreli. Kdo je bil ta morilec? Do zdaj se ne ve. Njegovo ime je zakrito v skrivnostno temo in bo morda ostalo vedno prikrito.

Notranjišče sal. zavoda v Mehiki.

Peti mednarodni shod sal. sotrudnikov.

Dne 4., 5. in 6. junija se je pod predsedništvom kardinala Andreja Ferrari vršil v Milanu peti mednarodni shod sal. sotrudnikov in sotrudnic. Bilo je navzočih več cerkvenih dostojanstvenikov, nadškofov in škofov, kapitel salezijanske družbe, obilo gorečih duhovnikov, plemenitih sotrudnikov in sotrudnic. Sv. Oče Pij X. je z lastnoročnim pismom poslal blagoslov vsem navzočim sotrudnikom in celi salezijanski družbi. Mnogo cerkvenih dostojanstvenikov, ki se niso mogli osebno udeležiti shoda, so

poslali svoje čestitke, med drugimi: kardinal Svampa iz Bolonije, kardinal Richelmy iz Turina, kardinal iz Portanove, kardinal iz Malines, kardinal iz Prage, kardinal iz Liona, kardinal iz Lizbone, kardinal iz Katanije, kardinal iz Neapola, kardinal iz Dunaja, kardinali iz Rima: Rampolla, Della Volpe, Vives y Tuto, Gennari, Segna, Respighi in Cavicchioni. Razun teh je čestitalo 182 nadškofov in škofov in brezštevilno sotrudnikov in sotrudnic.

Pri shodu so najodličnejši govorniki iz različnih delov sveta razpravljali važna vprašanja o vzgoji mladine, o prazničnih zabaviščih, o šolskem pouku, o učiteljih, o obrtnih, ljudskih in gimnazijskih šolah o salezijanskih misijonih itd. itd. Kakor prvi štirje, tako je tudi ta peti shod vzbudil veliko navdušenja.

Tretji slovenski katoliški shod v Ljubljani.

Dné 26., 27. in 28. avgusta se bo vršil v Ljubljani tretji slovenski katoliški shod. Ker so ti shodi velevažnega pomena, opozarjamo vrle sotrudnike, može in mladeniče, da se shoda gotovo udeležijo, in da seboj pripeljejo kolikor mogoče prijateljev in znancev. Kdor se bo shoda udeležil, naj svojo udeležbo naznani pri svojem župnem uradu. — *Glavna manifestacija* bo prirejena za najširše ljudske množiče *v nedeljo, dne 26. avgusta* tako, da se je bo mogel vsakdo udeležiti. Po dohodu vlakov bo slovesni odhod na slavnostni prostor na vrt v „Alojzijevišče“, kjer bo sv. maša, potem se pa *otvori III. slovenski katoliški shod.* Govorili bodo najodličnejši govorniki iz vseh slovenskih dežel. Tudi zastopniki drugih slovanskih narodov prihité na shod. Po shodu bodo obedi, potem pa velika ljudska slavnost. Tu bodo nastopala društva iz vseh slovenskih pokrajin, nastopali bodo ljudski govorniki, sviralo bo več godb itd. Zvečer bodo odhajali posebni vlaki. V ponedeljek, 27. avgusta, se prične delo v odsekih in se nadaljuje v torek, 28. avgusta. Vsak večer zaključujejo delo slovesni shodi. Pri naznanilih o udeležbi je torej treba povedati, koliko oseb se udeleži iz posameznih župnij shoda samo v nedeljo, 26. avgusta, posebej tudi 27. in 28. avgusta. Vstopnina bo za vse priredbe dne 26. avgusta 40 vinarjev za osebo, za vse tri dni pa 1 gld. za osebo.

Če bi previdel . . .

— Mama, pustite me v šolo, dovolite da se učim.

— Dragi sin, v naši vasi nimamo učiteljev. Da bi pa šel v mesto, kje bomo našli denar.

— Pustite me v bližnjo vas.

— A to je daleč, skoraj dve uri: je predaleč.

— Nič zato: jaz bom rad hodil in se ne bom nikdar med potjo ustavljal; ko pa mine šola, se bom takoj povrnil.

— Učenje stane, mi smo pa revni in moramo delati. Tvoj starejši brat bi gotovo ne bil zadovoljen, če bi mu ne pomagal.

— Dobro, po dnevu bom delal, po noči se bom pa učil.

— Če bi hodil v bližnjo vas v šolo, tedaj bi ne mogel delati.

— Na te besede mali deček ni vedel, kaj bi odgovoril. Milo je zrl materi v oči, kakor bi hotel reči: „Mati, pomagajte!“ In vsak večer, potem ko se je vrnil od dela, je stopil k materi, se nekoliko šalil in potem skončal: „Mama, jaz bi šel rad v šolo. Kako bi vam bil hvaležen, če bi to dovolili.“

— Nekega dne, ne vem, ali vsled prošenj, ali bolje, ker je previdela, da bo sin dobro izhajal v šoli, pokliče sina k sebi in mu reče: „Pridi, greva k učitelju, če te bo mogel sprejeti. Zdaj se bliža zima, delo na polju je skoraj skončano in tvoj brat se ne bo mogel več hudovati. Toda bojim se, da ne boš stanoviten, ker pot je dolga in vreme večkrat deževno.“

— Da, da, mama, je odgovoril deček veselo, — idiva in poglejva!

Šla sta, toda učitelj ga ni maral sprejeti.

— Jaz nisem dolžan sprejemati otrok iz drugih okrajev, je rekel in ga zavrnil.

— Saj jih imate toliko. Eden več ali manj, to vam ne bo pretežavno.

— Ravno zato, ker jih toliko, ga ne morem sprejeti. Pošljite ga v svoj okraj.

— Je še mnogo dalje, kakor semkaj, in za dečka bi bilo pretežko.

Učitelj je ostal neizprosljiv. Mati in sin sta se morala vrniti domov.

— Zdaj si se prepričal, da sem storila, kar sem le mogla, je rekla mati. — Tudi ti si videl in slišal, kaj je odgovoril učitelj. Upam, da me ne boš več nadlegoval.

Tako je govorila mati, toda z bolestnim srcem. Želela je, da bi njen sin hodil v šolo, da bi dovršil vsaj ljudske razrede. Toda, kaj je storiti? Premišljuje, a ne najde izida: povsod se ji kažejo nepremagljive težave. Medtem je pa deček še vedno ponavljal, da hrepeni po učenju.

— Neverjetno se zdi, da bi ne bilo nikogar, ki bi poučeval vašega sina, ki toli hrepeni po učenju, tako je nekoč dober kmet nagovoril mater. — Pošljite ga meni; ne znam veliko, a kolikor znam, mu ne bo škodovalo.

Mati je sprejela ljubeznivo ponudbo. Dober kmet se je veselil velikega napredka pri svojem učencu.

*

Preteklo je že več let in v Turinu kakor po vseh mestih, koliko stvari spremenjenih, koliko novih. Turin se je povečal; postal je lepši in bolj privabljiv. Toda noben obiskovavec turinskega mesta, ki časti Marijo, ne pozabi obiskati veličastnega svetišča Marije, pomočnice kristjanov, in velikega zavoda sv. Frančiška Saleškega, čudovito delo sedanjega časa, katero si je v 19. stoletju apostol mladine, don Bosko, znal izmisliti in dovršiti v blagor tolikih duš.

— Kdo bi bil mislil, da je nekoč nepoznan starček rekel don Rui, — kdo bi bil mislil, da bo don Bosko, ki ni imel ničesar, mogel izvršiti tako čudovito delo.

— Res viden čudež, odgovori don Rua, — Bog se poslužuje slabotnih, da izvrše čudovita dela.

— Kdo bi bil rekel, da bo storil toliko, ko je še mali deček tam v Becchi hlepel po učenju in ni imel nikogar, da bi ga poslal v šolo. Iz usmiljenja sem ga sprejel jaz in ga naučil brati. Kmet je bil prvi njegov učitelj.

— Iz srca čestitam.

— Kdo izmed učiteljev ne bo ponosen na takega učenca? Če bi učitelji nekoliko bolj pomislili, kaj bo vse lahko iz njihovih učencev, gotovo bi lepše ravnali ž njimi, gotovo bi bolj zanje skrbeli in jih bolj skrbno poučevali.

Modre besede dobrega kmeta, katere naj si zapomni vsak vzgojitelj!

Življenje Savija Dominika,

salezijanskega gojenca v Turinu.

(Laški spisal don Bosko, ustanovnik salezijanske družbe.)

V.

Dominikovo obnašanje v šoli.

Ko je Dominik hodil v Castelnuovo d' Asti v šolo, se je začel posebno modriti v tem, kako se mora obnašati do svojih tovarišev. Kadar je videl tovariša, ki se je rad učil, pridno hodil v šolo, rad in natančno izdeloval svoje naloge, ki je svoje učitelje čislal in spoštoval, je postal takoj njegov prijatelj. Če je pa videl tovariša, ki je bil razuzdan in ošaben, vrhu tega pa še nesramno govoril in klel, takega se je Dominik izogibal kakor kuge. Tiste pa, ki so bili bolj površni, je sicer pozdravljal, tudi jim postregel, ako je bilo v njegovi moči, toda mnogo jim ni zaupal.

Dominikovo obnašanje v šoli je lep vzgled za šolsko mladino, ki goji željo napredovati v vedah in bogoljubju. Njegov učitelj pripoveduje, da je bil Dominik jako pohleven, silno ljubezniv in vedno vesel. Povsod se je lepo obnašal, bodisi v šoli ali zunaj, bodisi v cerkvi. Vedel se je tako lepo, da ga je bil njegov učitelj vedno vesel. Učitelju je bilo to veselje plačilo za trud, ki ga ima mnogokrat zaman pri mrzlih in neobčutljivih dečkih.

„Lahko rečem", pravi njegov učitelj, „da mladenič ni bil Savio[1]) samo po imenu, ampak se je takega kazal tudi v dejanju: v učenju, pobožnosti, v družbi tovarišev in sploh pri vsakem delu. V šoli je bil vedno prvi, to pa ne le zato, ker je bil jako nadarjen, temveč tudi zato, ker je izvenredno ljubil učenje in čednost.

[1]) Opomniti moramo, da „Savio" pomeni v laškem jeziku toliko, kakor moder.

VI.

Dominik v šoli v Mondoniji. — Voljno potrpljenje v obrekovanju.

Zdi se, da je Previdnost božja hotela pokazati tudi temu mladeniču, da je ta svet res kraj pregnanstva, in da smo revni popotniki tega sveta. Ali bolje rečeno: Bog je dal priložnost, da so se Dominikove čednosti po več krajih kazale in svetile, kakor prijazne luči mnogoterim ljudem, zlasti otrokom, ki najbolj potrebujejo lepih, posnemanja vrednih zgledov.

Koncem leta 1852. so se Dominikovi stariši preselili iz Murialda v Mondonijo. Mondonija je majhen okraj blizu Castelnuova d' Asti.

Kar so poprejšnji učitelji hvalevrednega pripovedovali o Dominiku, to potrjuje učitelj tega novega kraja. „Lahko rečem", je rekel učitelj Cugliero, „da v dvajsetih letih, odkar poučujem, nisem nikdar našel učenca, ki bi se v pobožnosti meril z Dominikom. Bil je sicer mlad v letih, toda razumen, kakor dorasel mož. Kadar sem ga opazoval v cerkvi, sem se moral vsikdar čuditi njegovi zbranosti. Večkrat sem mislil v svojem srcu: Vidiš nedolžno dušo, kateri se odpirajo rajske sladkosti in ki s svojim srcem prebiva v nebesih."

„Nekoč", pripoveduje nadalje učitelj, „se je zgodila med mojimi gojenci posebna hudobija. Hudobija je bila taka, da bi bil povzročitelj moral biti izključen. Takoj se krivci zedinijo, gredo k učitelju in vso krivdo zvržejo na poštenega Savia. Nikakor nisem mogel verjeti, da bi bil Dominik tako daleč zašel in kaj takega učinil. Toda hudobni tovariši so vso stvar znali tako zasukati, da je človek moral verjeti lažnjivim besedam.

Ves razburjen stopim v šolo in se hudujem nad storjeno hudobijo. Govorim o krivcu sploh in naposled se obrnem k Saviu, rekoč: „Kaj, ti si to storil? Ali ne zaslužiš, da te takoj spodimo iz šole? Tvoja sreča, da je to prva napaka. Glej, da nikdar več ne storiš kaj takega. Ta napaka naj bo prva in zadnja pri tebi!"

Dominiku bi zadostovala ena sama beseda in njegova nedolžnost bi bila odkrita. Toda molčal je in ni črhnil besede. Povesil je glavo in ni več povzdignil oči, kakor je sploh navada pri tistih, ki se jim po pravici očita.

Toda Bog brani nedolžne. Drugi dan je bilo že jasno, kdo je zakrivil. Dominikova nedolžnost je bila jasna kot dan. Jako me je žalostilo očitanje in krivo dolženje. Pokličem Dominika k sebi in ga vprašam, zakaj ni takoj odkril, da je nedolžen. Dominik je odgovoril: „Zato ker je dotičnik kriv že drugih pregreh in morda bi bil takoj izključen. Zase sem pa upal, da ne bo nič hudega, ker je bil to prvi pregrešek, katerega me dolžijo v šoli. Zmislil sem se na svojega Boga in Izveličarja, katerega so po krivici obrekovali in zasramovali."

Jaz sem molčal. Vsi so se čudili Savijevi potrpežljivosti, ki je hudo povračeval z dobrim. Dominik je bil pripravljen tudi najhujšo kazen prestati samo da bi rešil obrekovavca." Tako je pričal učitelj Cugliero. (Dalje.)

Slaven jezikoslovec.

Bolje biti nevednež, kakor učenjak brez zmernosti.
Alfr. Trombetti.

Med nižjimi sloji večkrat najdemo osebe, katere je Bog obdaroval z nenavadno dobrim razumom, katerega pa radi uboštva ne morejo gojiti in pokazati svetu. Ako se takim razumom ponudi prilika, koliko dobrega lahko storijo v človeški družbi. Kdove, koliko takih razumov so že našli naši zavodi in kolikim so že pomagali, da so se visoko povzdignili. Blagor onim zavodom: Bog jih bo blagoslovil in jim dal mnogo tolažbe.

*

Toda malo je takih, ki bi z lastnim trudom dosegli toliko učenosti, da bi s svojo vedo delali čast celemu kraljestvu, kakor je dosegel Alfred Trombetti, o katerem je že gotovo marsikdo slišal. Ker je s salezijanci v tesni zvezi, naj ga poznajo tudi naši sotrudniki. Poglejmo v kratkem njegovo življenje.

Njegovo življenje je vredno občudovanja. Dovršil je šele tretji ljudski razred, ko je izgubil očeta, revnega in krščanskega moža. Ni še dovršil sedmega leta (1873), ko se je že sam od sebe iz starih slovnic naučil francoščine in nemščine. Od sedmega do osemnajstega leta je bil postrežček najprej pri nekem zlatarju, potem pri brivcu, kjer je opravljal najnižja opravila. Najrajši je tičal v knjigah, zato je večkrat pozabil na svojo dolžnost, radi česar gospodarji niso bili ž njim zadovoljni in so ga večkrat pretepali.

Videč to mati, ga vzame domov. Tu se je neprestano učil. Kaj neki? Učil se je jezikov. Tovariši so ga imenovali *postopača* in *lenuha*, a on se ni zmenil, mirno je živel pri svoji materi od bornega vsakdanjega zaslužka, katerega si je prislužila dobra vdova.

*

Nekega pomladnnskega dne l. 1883. je stal Alfred pred neko bukvarno v Bolonji, svojem rojstnem mestu in opazoval knjige, izpostavljene v oknu. Imel je živo hrepenenje po nekaterih knjigah, toda malo upanja, da se to hrepenenje uresniči. Slednjič stopi v prodajalno in vpraša, koliko stane ona knjiga, po kateri je najbolj hrepenelo njegovo srce. Bilo je življenje Ald-el-Kadera v arabskem jeziku z laško prestavo.

„Dve liri“, odgovori prodajalničar.

„A jaz imam samo pet soldov (25 vinarjev).“

— „Mi je prav žal“, zavrne prodajalničar.

— Mladenič je žalosten stal in premišljeval. Prodajalničar je uvidel, da se mladenič želi učiti arabščine, in mu svetuje, naj se rajši poprej uči drugih, bolj znanih jezikov.

„Tiste že znam“, odgovori Alfred.

Prodajalničar se je hotel prepričati in uvidel je, da je mladenič govoril resnico. Čudil se je in mu obljubil knjigo, ako mu pove, kje da stanuje, in kako se imenuje.

„Ime mi je Alfred Trombetti“, odgovori ves iz sebe mladenič. Povedal mu je tudi, kje da stauuje.

Drugi dan je prišel prodajalničar k njemu. Od matere je zvedel žalostno stanje ubozega Alfreda. Vse to je sporočil vseučiliškemu profesorju T. Landoniju. Ta je obvestil Carduccija in druge profesorje. Nekaj dni potem je dnevnik *Stella d'Italia* (10. decembra 1883) prinesel članek „Mladi jezikoslovec“, katerega tu dobesedno podamo:

Alfred Trombetti, rojen v Bolonji, mladenič sedemnajstih let, sirota brez očeta, jako reven, ki ima dva mlajša brata v sirotišnici »di Mendicitá«, se je po naravnem nagibu vdal učenju jezikov in pokazal tolik napredek, da nas bodri upanje, da bo z rednim učenjem postal slaven jezikoslovec. Da bi se prepričali o njegovi znanosti, so se dne 18. decembra t. l. zbrali podpisani in ga poizkusili. Trombetti se je veselo približal, bral, razlagal in prevajal vse, kar smo mu predložili iz grščine, latinščine, angleščine in nemščine, ter na vsako vprašanje razjasnil etimologičen pomen onih besedi, ki so zahtevale bolj natančno pojasnilo.

Ko smo iz težkih tujih jezikov razvideli njegovo znanje, se nam ni zdelo potrebno, da bi ga izpraševali v sorodnih jezikih: francoščini, spanščini in portugalščini. Napredek, katerega je pokazal v ptujih jezikih, nam je zagotovli, da mora biti istotako izurjen tudi

v drugih laščini sorodnih jezikih, in to tembolje, ker smo ga poizkusili tudi v hebrejščini in arabščini ... Zato priporočimo vsakemu, kdor ljubi napredek tega mladeniča, da ga podpira, in zagotovimo, da bo dosegel čudovite uspehe.

***Bologna,** dné 21. decembra 1883.*

Podpisani:

G. Carducci, G. B. Gandino, T. Landoni, G. Rocchi.

Na ta članek je mesto odločilo Albertu 600 lir letne podpore, dokler ne dovrši svojih študij.

*

Pomniti je, da Trombetti do tega časa ni popolnoma nič vedel o javnih knjižnicah in rednem učenju. Takoj je naredil skušnjo črez štiri nižje gimnazijske razrede ter stopil v licej (višja gimnazija), za katerega je potreboval le dve leti. Mestni podpori se je pridružila še druga, in sicer iz „Opera pia dei Vergognosi“, katero je užival, dokler ni završil vseučilišča. Pravijo, da je bil Trombetti vedno in tudi na vseučilišču slab učenec (se razume v onem, kar se tiče prisiljenega učenja), toda najboljši v onem, ki si ga je sam izbral.

Ko je postal gimnazijski profesor, bil je poslan v Cafalic, pozneje v Santa Maria Capua in Monteleone, dokler ni bil imenovan profesorjem vseučilišča.

*

V tem času je začel izvrševati imenitno znanstveno delo, ki jasno dokazuje, kako visoka je njegova veda. Spisal je knjigo „Nessi genealogici tra le lingue del mondo antico“.

To preimenitno delo, katero radi uboštva ni mogel izdati, je z deli drugih slavnih jezikoslovcev predložil akademiji licejev. Najslavnejši preiskovavci, kakor Assoli, Comparatti, D' Ovidio, Monari in nemški jezikoslovec Schuchard so enoglasno imenovali njegovo knjigo najlepše in najbolj učeno filologično delo. To delo ga je storilo svetovno znanega in mu pridobilo najlepših odlikovanj.

V tem velikem delu Trombetti znanstveno dokazuje, kako vsi svetovni jeziki izhajajo iz enega vira. To dokazuje z živimi in mrtvimi jeziki: kamito-semitskimi (egiptovski, arabski, hebrejski), kavkaškimi (arabsko-ataiški, dratitiški in indo-evropejski), jednozložnimi (kitajski in japonski) in mnogimi drugimi. Te jezike med seboj primerja, išče jednotna in podobna debla ter učeno dokaže, da vsi jeziki izvirajo iz enega prvotnega jezika.

*

Toda, kako se je začel učiti razne jezike?

Obiskoval je drugi ljudski razred, ko mu je součenec daroval Leitnitz-ovo francosko slovnico. Učil se je sam, in zdelo se mu je, da je francosko prav lahko. Učitelja je prosil le toliko, da mu je razložil, kako se izgovarja e, eu in drugi samoglasniki. Hitri napredek v francoščini ga je navdušil za nemščino.

Za malo soldov, katere je prihranil, je kupil staro nemško slovnico. Naučil se jo je od začetka do konca in v dveh mesecih je razumel vsako nemško berilo.

Pozneje je prejel knjigo „Isaia“ v hebrejskem jeziku z laško prestavo in malo pozneje Bellarminovo slovnico, katero je kupil za malo soldov. Toda pisana je bila v latinskem jeziku, katerega se radi pomanjkanja knjig še ni mogel naučiti. Učil se je že grščine iz slovnice Osvalda Berrini. Da bi ga učil latinščine, je prosil gospoda župnika. Ta ga pelje k vodji semenišča, ki ga je razun latinščine učil tudi hebrejščine.

Nekoč je prišel v Bolonijo Perzijan, spreobrnjen h krščanstvu. Trombetti je šel poslušat njegovo konferenco. Želeč se naučiti perzijanskega jezika, prosi perzijana, naj mu pomaga. Ta je ustregel njegovi želji, posojeval mu je knjige in ga učil ne le perzijanščine, marveč tudi arabščine. Manjkalo mu je še vedno arabske slovnice. Ker ni imel denarja, da bi jo kupil, si jo je mislil sestaviti sam in sicer iz nekaterih arabskih spisov. Ravno je mislil začeti, ko mu je prodajalničar, katerega že poznamo, odprl pot do rednega učenja.

Od tega dne si je s pomočjo podpore in zasebnega zaslužka počasi toliko prihranil, da si je nakupil vse, kar je bilo potrebno, da se nauči vseh jezikov *starega sveta.*

Njegovo učenje v početku praktično, je postalo znanstveno primerjalno. Namenil se je, da dokaže prvotni začetek vseh znanih jezikov, in je z velikim trudom pohvalno dosegel.

*

Trombetti se pa ni zadovoljil samo z jeziki, marveč je tudi druge vede gojil z veliko gorečnostjo, in je zlasti v matematiki, modroslovju; naravoslovju in zvezdoslovju dosegel veliko znanje.

Ta učenjak, katerega smemo prištevati največjim jezikoslovcem sedanjega časa, živi zmerno in se še vedno bavi z učenjem.

Ko je bil leta 1892. zaseben učitelj dveh sinov gospé Sandoni v Boloniji, je v spominsko knjigo imenovane gospe zapisal v 25 ih jezikih oni izrek, katerega smo postavili članku na čelo: »*Bolje biti nevednež, kakor učenjak brez zmernosti.*«

Razne novice.

Desetletnica. Salezijanski zavod v Gorici je pretekli mesec slovesno praznoval desetletnico svojega obstanka. Pri slavnostni akademiji so bile častno zastopane različne oblasti. Lepe govore so imeli v. č. gospod prošt dr. A. Faidutti, g. Fr. Simcich, ravnatelj c. kr. gimnazije in dr. A. vitez Pontoni, zdravnik zavoda. Akademijo je navdušeno zaključil prevzvišeni knezonadškof goriški dr. Fr. Sedej. Vrli goriški sotrudniki in sotrudnice so imeli najboljši vtis. Potrdili so se v zvestobi do zavoda. Pri akadmiji je svirala 55 dečkov broječa godba tržaškega salezijanskega nedeljskega zabavišča. Zavod ima novo poslopje, v katerem je prostora za 150 gojencev. Predstojniki in sobratje salezijanci so večinoma Poljaki, katerih je dosti v naši družbi.

Velik dobrotnik našega zavoda na Rakovniku je višji štabni zdravnik dr. I. E. Hirtenhuber. Odkar smo prišli nd Rakovnik, je zastonj zdravil gojence in sobrate. Redno je prihajal v zavod kot goreč sotrudnik, večkrat položil svoj milodar in občeval z nami v vseh ozirih prijateljski. Ta mesec je prestavljen v višjo službo v Krems na Nižjem Avstrijskem. Hvaležni mu kličemo: Na mnoga leta! Ne pozabite nas!

Sprejem gojencev. Koncem šolskega letu naznanimo velecenjenim sotrudnikom in sotrudnicam, da je v zavodu za sedaj samo ljudska šola, toraj ne sprejemamo dečkov, kateri so že dovršili 14. leto. Vprašanju je dostaviti zadnje šolsko izpričevalo, na podlagi katerega se dajejo nadaljne informacije. Za sprejem je treba namreč dovoljenja dotičnega okr. c. kr. šolskega sveta.

Svetišče. Zidati svetišče, to ni lahka stvar. Načrti so res krasni. Težav je dosti in treba je veliko potrpežljivosti nam in blagim našim sotrudnikom. Izdelano je umetno kamenje za veličastni vhod, kateri meri 9 *m* v visočini. Dovolimo si opomniti, da stane 27.000 K, katerih nismo še plačali.

Ta mesec priložimo „Don Bosku“ poštni ček, da olajšamo plemenitim sotrudnikom in sotrudnicam pošiljanje milodarov.

Sodišče priporoča naš zavod. Gosp. Fran Milčinski, sodni tajnik v Ljubljani, priporoča v uradnem poročilu pod imenom „Verwahrloste und entartete Jugend in Krain“, odločno naš zavod, izjavlja, da je neobhodno potrebno, da se zavod razširi in izpopolni. Gospod pisatelj pozna temeljito razmere, v katerih se nahaja nravno pokvarjena mladina na Kranjskem. Njegovo poročilo bo imelo na letošnjem celoavstrijskem shodu za varstvo otrok na Dunaju odlično mesto! Čestitamo! Gospodom deželnim poslancem in mestnim očetom toplo priporočamo omenjeno brošuro. Ako se žival ponesreči ali oboli, tedaj se marsikaj ukrene, da se jo reši. Za naše uboge dečke, ki so na robu nravnega propada, se oni, ki so zato poklicani, premalo zmenijo. Gospoda, danes stojé razmere tako: ali bo treba zidati drug zavod, ali razširiti prisilno delavnico.